

Checklista för god klassrumsmiljö för elever med grav språkstörning

Ljudmiljö

1. Se över hur ljudmiljön i klassrummet är. Vilka olika källor till brus, störande ljud och buller finns? Är där högljudda fläktar, ventilation som låter och stör, projektorer och datorer som brummar? Har eleverna tillgång till hörselkåpor, eller kan de hitta andra tysta miljöer att arbeta i?
2. Hur är "trafiken" i och omkring klassrummet? Om elever passerar direkt utanför klassrumsdörren blir det ofta många störande avbrott under skoldagen. Kan man skapa lugn utanför klassrummet, eller åtminstone minska ljudet utifrån?
3. Vad händer utanför klassrumsfönstret? Om andra elever har rast utanför kan både auditiva och visuella störmoment skapas som gör att eleverna tappar koncentrationen.
4. Hur är samtalsklimatet i klassrummet? Jobbar eleverna i tysthet när läraren förväntar sig det? Pratar man rakt ut eller räcker man upp handen? Kan eleverna klara att vänta på sin tur? Avbryter man varandra eller lyssnar man till punkt när andra pratar? Många gånger är samtalsklimatet ganska dåligt och man kan behöva jobba aktivt med det för att eleverna ska bli medvetna om hur vi talar med varandra.

Klassrumsmiljön

1. Se till så att eleven har möjlighet till ögonkontakt med läraren, och att läraren i sin tur ser eleven bra. Denna ögonkontakt är viktig för att språk och kommunikation ska fungera, och det är också värdefullt för läraren att kunna se när eleven verkar tappa tråden eller har svårt att följa med i undervisningen.
2. Se till så att eleven ser tavlan, skärmen eller vad det nu är som läraren använder i undervisningen.
3. Försök att skala av de visuella intrycken i klassrummet och skapa en så enkel och "ren" miljö som möjligt. Det är önskvärt att det inte finns en massa material och liknande framme som kan locka eller störa elevens koncentration. Sätt upp draperier för öppna bokhyllor, stäng skåp och plocka bort sådant som inte används ofta. Använd gärna vikväggar eller skärmväggar för att skapa små rum i rummet där eleverna kan få arbetsro.

4. Tänk igenom elevernas placering i klassrummet så att alla klarar av att följa med i undervisningen och hålla koncentrationen.

Visuellt stöd

1. Visuellt stöd är otroligt viktigt för elever med grav språkstörning. Se till så att eleverna har möjlighet att få bildstöd och teckenstöd som underlättar deras språkförståelse och tolkning av vad som händer och sker under dagen. Många förskolor och skolor använder dagsscheman med bilder som ger eleverna en förförståelse av vad som ska hända och som hjälper dem att förstå vad som förväntas.

2. Hur används bilder och tecken i undervisningen? Får eleven chans att tolka och bearbeta informationen via andra kanaler än språket? Får de t.ex. bilder som hjälper dem att tolka lärarens genomgång? Får de kanske se en film om regnskogen innan de ska läsa en text om detta ämne? Det optimala är att eleverna får visuellt stöd i varje aktivitet och moment under skoldagen, vilket också kräver en hel del planering.

2. Färgkoda gärna scheman och material, för att underlätta för eleverna att hantera skoldagen rent praktiskt. Mattelektionen på schemat får t.ex. en röd inramning och samma röda färg används för att märka matteboken och de material som eleven förväntas ha med sig till dessa lektioner.

Stöd för kommunikation, koncentration och inläring

1. Försäkra dig om att eleven har möjlighet att uttrycka sig, även om det vanligtvis tar tid för eleven att formulera det hen vill säga. Eleven kan t.ex. behöva ha sätt att signalera att hen vill kommentera, ha hjälp, be om repetition, svara o.s.v. ifall hen har svårt att säga det. Genom att signalera till läraren kan tid ges så att eleven hinner få fram det hen vill säga.

2. Tid är abstrakt och kan vara svårt att förstå. Se till så att eleverna får hjälp att förstå tid, t.ex. genom något tidshjälpmiddel såsom timstock eller timglas, där tiden visualiseras och lektionstimmen räknas ned.

3. Fundera på hur användningen av alternativa verktyg kan optimeras för att på bästa sätt stötta elevens språk och kommunikation, läsning och skrivning, inläring och koncentration.

4. Jobba så mycket som möjligt med upplevelser där eleverna får använda alla sina sinnen. Multisensorisk inläring ger eleverna med språkstörning chans att använda sina styrkor, istället för att basera undervisning och inläring på språk. Har man en gemensam upplevelse att utgå ifrån kan man lättare sätta ord på upplevelsen.

5. Olika elever orkar koncentrera sig olika länge. Försök organisera lektionerna så att det är möjligt att hålla en flexibilitet i när man tar paus. De vanliga schemalagda rasterna är en sak, men det kan också vara nödvändigt att ge små korta pauser under lektionstid för att eleverna ska hämta kraft och energi att fortsätta jobba.

6. Vissa elever är känsliga och vill inte räkka upp handen eller be om hjälp inför andra. En lösning på det kan vara att ha en "hjälpskylt" på bänken, t.ex. med en grön sida som ligger uppåt när allt känns ok för eleven, och en röd sida som eleven vänder upp när hen behöver hjälp. När det röda sidan är uppåt ser läraren att det är dags att gå till eleven och stötta.

Pedagoger

1. Tänk på att ge korta och tydliga instruktioner. Ge en instruktion i taget och undvik att rada upp instruktioner i flera led.

2. Träna på att ställa öppna frågor som kan leda till diskussion och dialog istället för ja/nej-svar.

3. Dra ner på tempot en aning när du pratar.

4. Jobba aktivt med att skapa förförståelse, i stort och i smått genom dagsschema. Berätta alltid vilka ramar som finns innan eleverna börjar med en uppgift. Meddela VAD som ska göras, HUR och NÄR. Glöm inte att tydliggöra vad eleven ska göra om hen kör fast i uppgiften.

5. Stå alltid vänd mot klassen när du pratar. Var noga med att ge eleverna ögonkontakt och tänk på att du verkligen riktar din kommunikation till dem.

6. Gå alltid igenom svåra ord inför en aktivitet. Försök att knyta orden till en upplevelse.

7. Se till så att eleverna får många tillfällen under dagen att själva kommunicera och använda sitt språk. Skapa dialogiska miljöer och aktiviteter.

Källa:

<https://sprakutvecklarna.wordpress.com/2014/08/27/checklista-for-god-klassrumsmiljo-for-elever-med-grav-sprakstorning/>